

FİRMA KARAKTERİSTİKLERİNİN DENETİM FİRMASI TERCİHİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN ANALİZİ: BİST ŞİRKETLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA*

Arş. Gör. Dr. Yusuf TEPELİ**

Arş. Gör. Dr. Burak KAYIHAN***

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Haziran 2020, 22(2), 336-354

ÖZ

Şirketlerin denetim firması seçimi dış bilgi kullanıcılarında yaratacağı güven duygusu sebebiyle büyük önem arz etmektedir. Dolayısıyla denetim firması seçiminde etkisi olan faktörlerin belirlenmesi birçok çalışmaya konu olmuştur. Çalışmada, Borsa İstanbul’da işlem gören ve dolayısıyla finansal tablolarını yasa gereği denetletmek zorunda olan 366 şirketin 2018 yılındaki bağımsız denetçi tercihleri analiz edilerek söz konusu şirketlerin karakteristik özellikleriyle ilişkisi test edilmiştir. Lojistik regresyon analizi ile gerçekleştirilen testler sonucunda firma karakteristiklerinden “Halka açılma süresi”, “Halka açılma oranı”, “Toplam varlıklar”, “Yönetim kurulundaki üye sayısı”, “Hisselerdeki yönetim kurulu payı” ve “Hisselerdeki kurumsal yatırımcı payı” değişkenlerinin denetim firması tercihinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: BİST, Firma Karakteristikleri, Denetim Firması Tercihi

Jel Sınıflandırması: M14, M40, M42

ANALYSIS FOR THE IMPACT OF THE COMPANY CHARACTERISTICS ON AUDITOR SELECTION: A RESEARCH ON BIST COMPANIES

ABSTRACT

The selection of the audit firm of companies is of great importance due to the trust that it will create in the users of external information. Therefore, determining the factors that affect the audit firm selection, has been the subject of many studies. In this study, independent auditors’ preferences of 366 companies listed in Borsa Istanbul

* Makale gönderim tarihi: 26.11.2019; kabul tarihi: 02.04.2020

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, yusuftepeli@mu.edu.tr, orcid.org/0000-0003-0413-4869

*** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, burakkayihan@mu.edu.tr, orcid.org/0000-0003-4188-3295

Atf (Citation): Tepeli, Y. ve Kayihan, B. (2020). Firma karakteristiklerinin denetim firması tercihi üzerindeki etkisinin analizi: BİST şirketleri üzerine bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22(2), 336-354. <https://doi.org/10.31460/mbdd.651257>

which are obliged to have their financial statements audited in 2018 have been analyzed and their relationship with the characteristics of these companies have been tested. As a result of the tests conducted with logistic regression analysis, it was determined that the characteristics of “Post-IPO period”, “free floating rate”, “total assets”, “board size”, “proportion of board of directors in shares” and “proportion of institutional investor in shares” have statistically significant effect on the selection of audit firm.

Keywords: BIST, Firm Characteristics, Audit Firm Preference

Jel Classification: M14, M40, M42

1. GİRİŞ

Uluslararası ticari ilişkilerin artması ve sermaye piyasalarının ülke sınırlarını aşmasıyla birlikte güvenilir olmayan bilgiler doğrultusunda alınan ekonomik kararların, kaynakların optimum düzeyde kullanılmasına engel olması ve başta finansal bilgi kullanıcıları olmak üzere toplumun birçok kesimini zarara uğratabilmesi nedeniyle piyasalarda güven ihtiyacı artmıştır (Sayar ve Karataş 2017, 15). Ulusal/uluslararası piyasalarda faaliyet gösteren işletmelere ilgi duyan iç ve dış kullanıcıların, mevcut ve potansiyel yatırımcıların doğru finansal kararlar verebilmeleri, bu işletmeler ile ilgili finansal verilerin şeffaf, gerçekçi ve güvenilir olmasına bağlıdır (Yazar ve diğerleri 2018, 1072). Finansal bilgi kullanıcılarının kararlarına dayanak teşkil eden finansal tablolarda sunulan bilgilerin güvenilirliğinin artırılmasında, bir başka ifadeyle bilgi riskinin azaltılmasında bağımsız denetim önemli bir rol üstlenmektedir (Yaşar 2015, 82). Özellikle;

- İşletme yöneticileri, ortaklar, yatırımcılar vb. finansal bilgi kullanıcıları arasında ortaya çıkabilecek çıkar çatışmaları,
- Küreselleşme, halka açılma vb. sebeplerden dolayı finansal bilgi kullanıcılarının sayısındaki artış,
- Yayınlanan finansal bilgilerin ve bu bilgiler ışığında alınan kararların toplumun geniş kesimlerini etkilemesi,
- Bilgi kullanıcılarının ihtiyaç duydukları finansal bilgileri birinci elden temin etmelerinin mümkün olmaması,
- Bankalar, halka açık şirketler gibi belirli şirketlerin Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) gibi kurumların hükümlerince bağımsız denetim yaptırılmalarının zorunlu olması gibi nedenlerle şirketlerini bağımsız denetime tabi tutmaları zorunlu bir hal almıştır.

Bağımsız denetimin amacının gerçekleşmesi, denetim şirketlerinin bu amaca uygun olarak örgütlenmesi ile mümkündür. Bağımsız denetime ilişkin yasal düzenlemeler, denetim faaliyetinde yol gösterici olsa da, verilen denetim hizmetinin kalitesinde etkili olan faktörlerden en önemlilerinin başında denetim firmasının tecrübesi, büyüklüğü ve organizasyon yapısı gelmektedir (Kurt 2015, 28). 2000’li

yılların erken dönemlerinde başta Enron Vakası¹ olmak üzere art arda yaşanan skandallar ve Arthur Andersen² gibi kaliteli denetim hizmeti verdiği kabul edilen bir denetim şirketinin son bulması, denetimde kalite tartışmalarına yol açmış (Aygün ve Sayın 2016, 52), güven ve itibar arayışları beraberinde kurumsallaşmayı getirmiştir. Böylelikle, adillik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk ilkeleri ön plana çıkarılarak, kurumsal yönetim anlayışıyla birlikte denetim alanındaki boşlukların doldurulması ve yatırımcıların korunması hedeflenmiştir (Cengiz ve Gör 2016, 62).

Sınırlayıcı ticaret engellerinin kaldırılması, finansal piyasaların serbestleşmesi, teknolojik gelişmeler, yükselen ve gelişen ekonomilerin dışı açılması gibi birçok unsur neticesinde bağımsız denetim daha da önem kazanmış (Mackintosh 2014, 2), uluslararası alanda farklı uygulamaların önüne geçmek amacıyla denetim alanında standartlaşmanın temelleri atılmıştır. Finansal raporlama uygulamaları ile desteklenen denetimde standartlaşma çalışmalarının sonucunda Uluslararası Denetim Standartları ortaya çıkmış, böylelikle hem denetim faaliyetlerinin güvenilirliği hem de denetimin ve denetçinin bağımsızlığının sağlanması hedeflenmiştir (Bekçi ve Gör 2015, 167).

Denetim alanında uluslararası alanda yaşanan gelişmelere paralel olarak, Türkiye’de de 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile ticari yaşamın kuralları yeniden tanımlanarak, Türkiye’de bağımsız denetim ön plana çıkarılmış, böylelikle şirketlerin daha şeffaf olması, kurumsal yönetim ilkelerine uygun çalışması ve dolayısıyla da küresel rekabet gücünün artırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda, yine 6102 sayılı TTK hükümleri çerçevesinde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) kurulmuştur. TTK öncesinde ise ülkemizde denetim alanındaki çalışmalar açısından SPK bünyesindeki halka açık şirketlerin denetim komitesi ve riskin erken saptanması komitesi oluşturmaları zorunlu hale getirilmiştir (Karataş 2014, 124).

Bilindiği üzere, denetim faaliyetinin temelini bağımsızlık oluşturmaktadır. Çünkü finansal tablo kullanıcıları, bağımsız denetçinin görüşüne güvenerek, kararlarını bu doğrultuda vermektedir (Şavlı 2016, 40). Fakat uzun süreli iş ilişkisi neticesinde işletme yönetimi ile denetçi arasında bir yakınlaşma ve çıkar ilişkisi ortaya çıkabilecek, bu durum denetçinin mesleki şüphecilik anlayışını ve bağımsızlığını zedeleyecektir (Mohammed ve Habib 2013; Lennox ve diğerleri 2014; Salleh ve Jasmani 2014). Bazı çalışmalarda ise uzun süreli iş ilişkisinin denetim açısından olumlu etkisi olduğu, uzun süreli iş ilişkisi sonucunda elde edilen bilgi birikiminin denetim riskini düşürdüğü ortaya konmuştur (Harris 2012; Cameran ve diğerleri 2014). Görüldüğü gibi araştırmacılar arasında da görüş ayrılığı olmasına rağmen, finansal bilgi kullanıcılarının haklarının korunabilmesi amacıyla denetim firması ve ortak rotasyonu zorunlu hale gelmiştir. Ancak, denetim hizmeti veren denetim firmalarının çok olmaması nedeniyle,

---

¹ Enron olayında, halka açık bir şirketin kendisini olduğundan daha karlı göstermesi ve özellikle bu gösterimde de denetim şirketinden yardım alması söz konusudur.

² Enron olayının ortaya çıkmasına kadar dünyanın en büyük denetim şirketlerinden birisidir.

dört büyük denetim firmasının (Deloitte Touche Tohmatsu, Ernst&Young, KPMG, PricewaterhouseCoopers) denetim piyasasında bir oligopol oluşturduğu ve küçük denetim firmaları açısından haksız rekabete yol açtığı görülmektedir. Nitekim İtalya ve Türkiye’de zorunlu rotasyon uygulaması olmasına rağmen, Türkiye’de dört büyük denetim firmasının pazar payında bir değişiklik yaşanmadığı, İtalya’da ise pazar payının beklentinin aksine daha da arttığı görülmüştür (Şavlı 2016, 43).

Türkiye’de halka açık şirketlerdeki bağımsız denetçi değişikliğiyle ilgili düzenlemeler incelendiğinde sürekli olarak değişiklikler yapıldığı görülmektedir. SPK 2002’de yayınladığı tebliğ ile denetim kuruluşuna ilişkin beş yıllık rotasyon şartı getirilmiş, 2006’da ise bu süreyi yedi yıla çıkarmıştır. Fakat daha sonra 2011 yılında yeni bir tebliğ yayınlarak bağımsız denetim kuruluşu rotasyonu yerine sorumlu ortak baş denetçi rotasyonu uygulamasını getirmiş ve bir sorumlu ortak baş denetçinin en fazla beş hesap dönemi bir şirketi denetleyebileceği, tekrar aynı şirketi denetleyebilmesi için en az iki hesap dönemi geçmesi gerektiğini hükme bağlamıştır (Yaşar 2015, 85). Son olarak 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununun 400/2. maddesindeki düzenlemeye göre 10 yıl içinde aynı şirket için toplam 7 yıl denetçi olarak seçilen denetçi 3 yıl geçmedikçe denetçi olarak yeniden seçilemez. Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirleyebilecek ve bu fıkra da belirtilen süreleri kısaltabilecektir. TTK’nun geçici 6/3. maddesine göre fıkranın yürürlük tarihinden önce ilgili mevzuatları uyarınca seçilmiş bağımsız denetim kuruluşlarının denetimde geçen süreleri 400. maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sürelerin hesaplanmasında dikkate alınacaktır. Bağımsız Denetim Yönetmeliği’nin 26/1-ç maddesinde 3 yıl geçmedikçe; denetim kuruluşları son 10 yılda 7 yıl, denetim kuruluşlarında çalışanlar da dâhil olmak üzere denetçiler ise son 7 yılda 5 yıl denetim çalışması yürüttükleri işletmelere ilişkin denetimleri üstlenemeyeceklerdir. Yönetmeliğin 26/2. maddesinde bu sürelerin hesabında aynı denetim ağı içinde bulunan kuruluşlar ile ilişkili denetim kuruluşları tarafından yapılan denetimlerde geçen süreler topluca dikkate alınacaktır. Bu düzenlemeler ışığında denetçi rotasyonu resmen getirilmiştir denilebilir.

Denetçi değişikliği, önceki akademik çalışmalarda önemli bir araştırma konusu olarak incelenmiş ve denetçi değişikliğinin nedenleri ile ilgili çok farklı bulgulara ulaşılmıştır. Literatürde denetçi değişikliğini etkileyen faktörler olarak genellikle; olumsuz denetim görüşü (Chow ve Rice 1982; Schwartz ve Menon 1985; Williams 1988; Craswell 1988; Haskins ve Williams 1990; Dye 1991; Teoh 1992, Lennox, 2000; Woo ve Kah 2001; Yaşar 2015; Ocak 2016), yönetimdeki değişiklikler (Burton ve Roberts 1967; Carpenter ve Strawser 1971; Hudaib ve Cooke 2005), müşteri işletmenin büyüklüğü (Willenborg 1999), denetim firmasının türü (Warren 1980; Chow ve Rice 1982; Craswell 1988), denetim ücretleri (DeAngelo 1981; Wines 1994), finansal sıkıntı (Schwartz ve Menon 1985; Hudaib ve Cooke 2005) gibi değişkenler kullanılmıştır.

Literatürde denetçi seçimi, denetim şirketi seçimi ve denetim kalitesi belirleme ve diğer konularla ilgili kurumsal yönetim uygulamaları kavramı olarak da bilinen firma karakteristiklerinin rolünü araştıran çalışmalar vardır. Söz konusu bu çalışmalar (Tuan 2015; Ağca ve Önder 2016; Aygün ve Sayın 2016; Karacaer ve Özek 2010; Yıldız ve diğerleri 2016; Terzi ve diğerleri 2014) incelenerek çalışmamızda BİST’de işlem gören işletmelerin bağımsız denetim firması seçimini etkileyen karakteristik özellikler belirlenmiştir. Bu karakteristikler; işletmelerin bulunduğu şehir, faaliyet yılı, halka açılma yılı, halka açılma oranı, holding bünyesinde olma, personel sayısı, büyüklüğü, genel müdür ikilemi, yönetim kurulundaki üye sayısı, yönetim kurulundaki bağımsız üye oranı, yönetim kurulu payı, yabancı sahipliği ve kurumsal yatırımcı payıdır. Bu bağlamda çalışmanın seçilmiş olan değişkenlerin yapısı ve özellikleri itibariyle literatüre katkı sağlaması beklenmektedir.

2. VERİ SETİ VE METODOLOJİ

Çalışmanın temel motivasyonu; firma karakteristiklerinin denetim firması tercihi üzerinde etkili bir unsur olabileceğidir. Bu bağlamda araştırma kapsamında BIST Tüm (XUTUM) endeksinde³, 2018 yılı sonu itibariyle test edilecek bağımlı ve bağımsız değişkenler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken
Denetim Firması Tercihi	<u>Firma Karakteristikleri</u> <ul style="list-style-type: none"> • Şehir • Faaliyet süresi • Halka açılma süresi • Halka açılma oranı • Holding bünyesinde olma • Personel sayısı • Toplam varlıklar • Yönetim kurulundaki üye sayısı • Yönetim kurulundaki bağımsız üye oranı • Genel Müdür İkilemi • Hisselerdeki yönetim kurulu payı • Hisselerdeki yabancı sahipliği • Hisselerdeki kurumsal yatırımcı payı

Çalışmada bağımlı değişken olarak yer alan denetim firması tercihinde, analize dâhil edilen şirketi denetleyen denetim firmasının dört büyük denetim firmasından biri olması durumunda “1”, diğer denetim firmalarından biri olması durumunda ise “0” değeri verilmiştir.

³ Firma karakteristiklerine ilişkin verileri şeffaf olarak kamuya açıklayan şirketler dikkate alınmıştır.

İşletmelerin faaliyet gösterdiği şehir karakteristiğinde İstanbul’da bulunan işletmeler “1” değerini, bulunmayan işletmeler “0” değerini almıştır. Çünkü çalışmada yer verilen ve dört büyük olarak kabul edilen denetim şirketlerinin genel merkezi İstanbul’dadır. İşletmelerin sektörlerindeki ve borsadaki konumunu ortaya koymak amacıyla faaliyet ve halka açılma süreleri ile halka açılma oranları da belirlenen diğer firma karakteristiklerindedir. Faaliyet süresi ile işletmelerin faaliyete başladığı yıldan itibaren günümüze değin geçen süre, halka açılma süresi ile de işletmelerin hisse senetlerini ilk kez borsaya kote ettiği yıldan itibaren günümüze değin geçen süre dikkate alınmıştır.

İşletmelerin holding bünyesinde olup olmama karakteristiğinde holding bünyesinde olan işletmeler “1” değerini, holding bünyesinde olmayan işletmeler “0” değerini almıştır. Holdingler genelde dört büyük olarak adlandırılan denetim şirketleri tarafından denetlendiği için holding bünyesinde olan işletmelerin de aynı denetim şirketleri tarafından denetlenip denetlenmediği tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızda işletmelerin büyüklüklerinin göstergesi olarak istihdam ettikleri personel sayısı ile toplam varlıklarının logaritması⁴ karakteristiklerine yer verilmiştir.

Yönetim kurulunun yapısının bağımsız denetim firması seçimindeki etkisini ölçebilmek amacıyla işletmelerin yönetim kurulundaki üye sayısı, yönetim kurulundaki bağımsız üye oranı ve genel müdür ikilemi karakteristikleri ele alınmıştır. Genel müdür ikilemi karakteristiğinde işletmenin genel müdürünün yönetim kuruluna üye olup olmadığına bakılmıştır. Genel müdürün yönetim kuruluna üye olması durumunda “1” değeri, üye olmaması durumunda ise “0” değeri verilmiştir. Bu karakteristiğin incelenmesinin amacı genel müdürün yönetim kurulundaki kararlarda baskın olup olmadığının belirlenerek bir ikilem meydana getirip getirmediğidir. Konuya ilişkin tartışmalarda iki teori ön plana çıkmaktadır. Bunlar; vekâlet teorisi ve temsil teorisidir. Vekâlet teorisi, bir firmada ikiliğin varlığı halinde genel müdürün kontrolü ve gözetiminin daha zor olacağı bu durumun ise firmanın yüksek performans göstermesini engelleyebileceğini öne sürmektedir. Buna karşın temsil teorisi, ikilemi performansı arttıran bir uygulama olarak görmektedir. Temsil teorisine göre, ikiliğin varlığı açık ve güçlü bir liderlik yapısını firmada tesis edecek ve bu durum ise daha etkili ve hızlı karar alma süreçlerine yol açacaktır (Aygün ve Sayın 2016, 53). Yönetim kurulundaki üye ve bağımsız üye sayılarına bakılmasındaki amaç ise işletmelerde kurumsal yönetim uygulamalarının en önemli unsurlarından biri olan yönetim kurulunda bağımsız üyelerin yer almasının işletmenin finansal raporlama kalitesini arttırmasıdır (Ağca ve Önder 2016, 25). Bir firma yönetim kurulundaki bağımsız üyelerin varlığı, söz konusu firmada hissedar çıkarlarının iyi bir şekilde korunduğunun kanıtı olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca bağımsız üyelerin gözetlemeyi daha etkin yapabilme noktasında teşviklere sahip olduğu ve bu

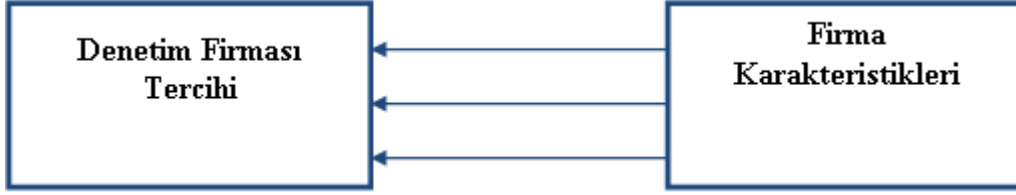
---

⁴ Aktif büyüklüğü birbirinden farklı olan işletmelerin, logaritma alınarak parasal tutar cinsinden olan büyüklük göstergesinin, oran haline dönüştürülmesiyle normale yakın bir dağılım göstermesi sağlanmıştır.

üyelerin varlığının hissedar çıkarlarının daha iyi korunduğunun göstergesi olabileceği savunulmuştur (Aygün ve Sayın 2016, 53).

İşletmelerin hisse senetlerinin sahipliğini incelemek adına da bu hisselerdeki yönetim kurulu payı, yabancı sahipliği ve kurumsal yatırımcı payları karakteristiklerine çalışmada yer verilmiştir. İşletmelerin sahiplik yapısı ile ilgili literatürde iki farklı görüş söz konusudur. Bunlardan ilki işletme içindekilerin veya yöneticilerin aynı zamanda işletme hisselerinin önemli bir kısmını elde etmeleri durumunda, hissedar olarak da hareket edeceklerini iddia etmektedir. Bunun da vekâlet çatışmalarının azaltılmasında ve pay sahiplerinin çıkarlarının gözetilmesinde faydalı olduğu savunulmaktadır. İkinci görüşte ise işletme hisselerinin önemli bir kısmının dışarıdan hissedarların elinde olması durumunda, özellikle finansal raporlama sürecinde yönetimin etkinliğinin izlenmesini daha fazla teşvik edeceği şeklindedir (Alzoubi ve Saleem 2012, 68). Çalışmamızda değinilen karakteristiklerden yönetim kurulu payı, yönetsel sahiplik olarak da değerlendirilebilir. İşletmede yönetici pozisyonunda yer alan kişilerin işletmenin sermayesinde paya sahip olması, yönetsel sahiplik olarak ifade edilmektedir. Yönetsel sahiplik ile ilgili farklı teoriler bulunmaktadır. (Ağca ve Önder 2016, 28-29). Çıkarların yaklaşımı teorisine göre işletme sermayesinde yöneticilerin payının artması, yöneticiler ile hissedarların ortak çıkarlarda buluşmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla da yönetsel sahipliğin artması ile işletmenin değerinin artacağı savunulmaktadır. Yerleşiklik teorisine göre ise, yöneticilerin sermaye payının artması ile işletmede kendilerini yerleşik zannederek gereksiz harcamalar yapması sebebiyle, yönetsel sahipliğin artmasının işletme değerini düşüreceği savunulmaktadır. Bir başka görüş ise yönetsel sahipliğin artmasının, yöneticilerin kendi amaçlarına yönelmeleri nedeni ile hissedar değerinin maksimum yapılması amacıyla sapmalarına neden olacağını ileri sürmektedir (Berezneak 2007,108).

Bir diğer karakteristik olan kurumsal yatırımcı payları ise kurumsal sahiplik olarak adlandırılabilir. Kurumsal yatırımcılar, küçük tasarruf sahiplerinin sınırlı birikimlerini bir araya getirerek verimliği yüksek yatırımlara yönelten organizasyonlardır. Sermaye piyasalarında faaliyette bulunan başlıca kurumsal yatırımcılar; yatırım fonları, portföy yönetim işletmeleri, yatırım ortaklıkları, hayat sigorta işletmeleri, hayat dışı sigorta işletmeleri ve sosyal güvenlik kuruluşlarıdır (Kocabıyık 2006, 18). Kurumsal sahiplik, bir firmanın sermayesi içinde kurumların payını ifade etmektedir. Vekâlet teorisi, kurumsal sahipliği önemli bir yönetsel gözetim mekanizması olarak kabul etmektedir. Bireysel yatırımcılara göre, kurumsal yatırımcılar, firma yöneticilerini aktif bir biçimde gözetleyebilecek kaynaklara ve becerilere sahiptirler. Kurumsal sahiplik payının yüksek olmasının, denetim sürecinin gözetlenmesinde önemli bir mekanizma olarak kabul edilmesinin yanı sıra firmaların daha yüksek kalitede denetim hizmeti almasını sağladığı da söylenebilir (Akgün ve Sayın 2016, 54). Böylelikle yönetsel sahiplik ve kurumsal sahiplik dışında kalan paylar da yabancı sahipliği karakteristiğini oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırmada kurgulanan model aşağıdaki gibidir.

Şekil 1. Denetim Firması Tercih-i-Firma Karakteristikleri İlişkisi Modeli

Şekil 1’den anlaşılacağı üzere çalışmada bağımsız değişkenleri oluşturan firma karakteristiklerinin, bağımlı değişken olarak yer alan işletmelerin denetim firması tercihi üzerindeki tek yönlü ilişkisi incelenmiştir. Çalışmada analiz için kullanılan denetim firmaları tercihinin ilişkili verileri Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) üzerinden faaliyet alanı ve bağımsız denetim kuruluşu bilgileri alanından, firma karakteristiklerine ilişkin veriler ise yine KAP üzerinden yönetime ilişkin bilgiler alanı ve sermaye, ortaklık yapısına ilişkin bilgiler alanı ile şirketlerin kendi web sayfalarından temin edilmiştir. Çalışmada 2018 yılı sonu itibarıyla karakteristik özellikler olarak ele alınan yönetim kurulu yapısı, halka açıklık düzeyi vb. verileri şeffaf olarak yayınlayan ve Borsa İstanbul’da faaliyet gösteren 366 şirket araştırma kapsamına alınmıştır.

Çalışmada bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklayacak model olarak lojistik regresyon analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda işletmelerin finansal tablolarını denetleyecek denetim firması seçiminde hangi firma karakteristiklerinin etkili olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Lojistik regresyon analizinin kullanım amacı, istatistikte kullanılan diğer model yapılandırma teknikleriyle aynıdır. Bu tür analizlerde temel amaç bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi, en az değişken ile en iyi uyuma sahip olacak biçimde tanımlayabilen, kabul edilebilir bir model kurmaktır. Lojistik regresyon analizinin (LRA) temel odağı, bireylerin ya da işletmelerin yani değişkenlerin hangi grubun üyesi olduğunu kestirmede bir regresyon denklemi oluşturmaktır (Çokluk 2010, 1359). LRA, değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak için kurulan regresyon analizi modelinde bağımlı değişkenin iki durumlu (kategorik) olduğu durumlarda kullanılır ve diğer yöntemlere göre daha çok tercih edilmektedir (Tatlıdil 2002).

İleri parametrik olmayan bir istatistiksel yöntem olan lojistik regresyon analizi, bir olayın meydana gelip gelemeyeceğini kestirmek ve kestirmede kullanılacak değişkenlerin belirlenmesi açısından önemlidir (Akgül ve Çevik 2005, 390). LRA uygulamaları sınıflandırma ile bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırılması olarak ikiye ayrılmaktadır (Budak ve Erpolat 2012, 27). LRA, bağımsız değişkenlerin bağımlı değişken üzerindeki etkilerini odds oranı ile açıklamaktadır. Bağımlı değişkenin alacağı iki değerden birinin diğerine karşı gerçekleşme olasılığına odds oranı denir (Özdemir 2011, 185). Dolayısıyla bir olayın olma olasılığının (P_i), olmama olasılığına ($1 - P_i$) şeklinde formülize edildiğinde odds oranı $P_i/(1-P_i)$ olarak ölçülmektedir (Yerdelen Kaygın, Tazegül ve Yazarkan

2016, 151). Buna göre çalışmada, şirketlerin dört büyük denetim firması tarafından denetlenmesi ve denetlenmemesi durumu kategorik bir sınıflandırma olduğundan LRA ile analiz edilmesi gerekmektedir.

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırma kapsamında öncelikle analize dâhil edilen şirketlerin ilgili dönemde hangi denetim firması tarafından denetlendiği tespit edilmiştir. Çalışmanın bağımlı değişkenini ifade eden bu denetim firmalarının dağılımı aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. Firma Karakteristiklerine Ait Tanımlayıcı İstatistikler

	Minimum	Maksimum	Ortalama	Std.Sapma
Bağımsız Denetim Kuruluşu = 0 (160)				
Şehir	0	1	0,53	0,501
Faaliyet süresi	6	57	29,89	13,533
Halka açılma süresi	1	33	15,21	8,52
Halka açılma oranı	0,01	99,99	50,0649	25,05388
Holding bünyesinde olma	0	1	0,13	0,339
Personel sayısı	0	20806	637,16	1888,835
Toplam varlıklar	6,533687	10,108832	8,28256	0,6827103
Yönetim kurulundaki üye sayısı	3	11	6,01	1,584
Yön. kur. bağımsız üye oranı	0,00	0,50	0,327	0,1063
Genel müdür ikilemi	0	1	0,39	0,489
Hisselerdeki yönetim kurulu payı	0,00	100,00	20,9457	26,68433
Hisselerdeki yabancı sahipliği	0,00	100,00	54,7106	27,06828
Hisselerdeki kurumsal yat. payı	0,00	100,00	24,2369	27,20500
Bağımsız Denetim Kuruluşu = 1 (206)				
Şehir	0	1	0,69	0,462
Faaliyet süresi	6	95	40,56	19,590
Halka açılma süresi	1	33	20,59	9,891
Halka açılma oranı	0,001	96,38	25,3911	17,2226
Holding bünyesinde olma	0	1	0,52	0,501
Personel sayısı	0	96840	4280,13	10521,894
Toplam varlıklar	6,540330	11,73342	9,283700	0,944180
Yönetim kurulundaki üye sayısı	4	18	7,81	2,338
Yön. kur. bağımsız üye oranı	0,00	0,7	0,292	0,1025
Genel müdür ikilemi	0	1	0,41	0,494
Hisselerdeki yönetim kurulu payı	0,00	81,69	6,6043	18,16580
Hisselerdeki yabancı sahipliği	0,00	94,91	27,2012	18,64782
Hisselerdeki kurumsal yat. payı	0,00	100	66,6263	26,70548

Tanımlayıcı istatistiklere göre firmaların karakteristik özellikleri incelendiğinde, dört büyük denetim firmasından herhangi biri tarafından denetlenen şirketlerin diğer denetim firmaları tarafından denetlenen şirketlere göre çok daha uzun süredir faaliyet göstermekte olduğu, personel sayılarının ve hisselerindeki kurumsal yatırımcı payının çok daha fazla olduğu ve toplam varlıklarının da daha büyük olduğu görülmektedir. Ancak tam anlamıyla doğru bir değerlendirme yapabilmek için şirketlerin faaliyet

gösterdiği sektörleri de dikkate almak yerinde olacaktır. Şirketlere ilişkin dikkat çeken bir unsur; dört büyük denetim firması tarafından denetlenen şirketlerin büyük bir çoğunluğunun holding bünyesinde (0,52) faaliyet gösteriyor olmasıdır. Halka açıklık oranı incelendiğinde ise bu şirketlerin halka açılma oranlarının (0,253911), diğer denetim firmaları tarafından denetlenen şirketlerin halka açılma oranından (0,500649) çok daha düşük olduğu görülmektedir.

Kurgulanan model kapsamında gerçekleştirilen lojistik regresyon analizine yönelik bulgular aşağıda özetlenmiştir. Şirketlerin karakteristik özelliklerinden oluşan bağımsız değişkenler modele dâhil edilmeden denetim firmalarına ilişkin sınıflama yapıldığında elde edilen sonuç Tablo 3'teki gibi olacaktır.

Tablo 3. Başlangıç Sınıflama Tablosu

Blok 0	Gözlemlenen		Tahmin		
			Denetim Firması (0/1)		Doğrulama Yüzdesi (%)
	0	1	0	1	
	Denetim Firması (0/1)	0	0	158	0,0
		1	0	206	100,0
	Toplam Yüzde (%)				56,6

Buna göre hiçbir model kurulmadan, şirketlerin denetim firmaları seçimi %56,6 oranında doğru tahmin edilebilmektedir. Bu durum bağımsız değişkenler eklendikten sonra karşılaştırma yapma imkânı sunmaktadır.

Lojistik regresyon modelinin uyum kalitesini değerlendiren bir ölçüt de, verilerin gruplandırılmasından sonra Pearson ki-kare istatistiğinin hesabını gerektiren Hosmer-Lemeshow (1980) uyum iyiliği testidir (Akkuş ve Özkoç 2016, 68).

Tablo 4. Model Uyum İyiliği Testi

Blok 1		Ki-Kare	sd	p
	Step	258,133	14	0,000
	Block	258,133	14	0,000
	Model	258,133	14	0,000

Model uyum iyiliği test sonuçlarına göre Blok 0 ve Blok 1'de elde edilen sonuçlar arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirleyebilmek için p anlamlılık değerine bakıldığında elde edilen değer (0,000), 0,05 hata payından küçük olduğundan kurgulanan modelin anlamlı bir model olduğu belirlenmiştir. Daha sonraki aşamada tahmin edilen değerler ile gözlemlenen değerler arasında

istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olup olmadığını test etmek amacıyla Hosmer-Lemeshow (1980) uyum iyiliği testi kullanılmıştır (Bayrakdaroğlu ve Tepeli 2019, 323).

Tablo 5. Hosmer ve Lemeshow Testi

Adım	Ki-Kare	Sd	p
1	11,345	8	0,183

Hosmer-Lemeshow uyum iyiliği testi sonuçlarına göre p değeri (0,183) 0,05'ten büyük olduğundan modelin tahmin edilebilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifade ile denetim firması tercihinin ilişkin "1" ve "0" şeklinde olan kodlamaların şans eseri olmadığı ve modelin bu kodlamalara uyum sağladığı tespit edilmiştir.

Firma karakteristiklerinin, dört büyük denetim firmasını tercih etme veya etmemesini ifade eden bağımlı değişkeni ne kadar açıkladığını gösteren Nagelkerke sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre kurulan modelin bağımlı değişkendeki değişimi açıklama gücünün %68,1 olduğu belirlenmiştir. Bu da modelin açıklama gücünün oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Modelin Açıklama Gücü

Adım	-2 Log likelihood	Cox & Snell R ²	Nagelkerke R ²
1	240,130	0,508	0,681

Bağımsız değişkenler modele dâhil edilmeden önce oluşturulan sınıflama tablosuna göre (Tablo 3) şirketlerin dört büyük denetim firması tarafından denetlenip denetlenmediğini %56,6 oranında doğru sınıflanmaktaydı. Bağımsız değişkenleri oluşturulan firma karakteristiklerinin modele dâhil edilmesiyle sınıflandırma tablosu tekrar oluşturulmuş ve elde edilen bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Bağımsız Değişkenli Sınıflama Tablosu

Blok 1	Gözlemlenen		Tahmin		
			Denetim Firması (0/1)		Doğrulama Yüzdesi (%)
	0	1	0	1	
Denetim Firması (0/1)	0	135	23		85,4
	1	23	183		88,8
Toplam Yüzde (%)					87,4

Elde edilen bulgulara göre, başlangıçta denetim firması tercihinin ilişkin sınıflama %56,6 oranında doğru tahmin edilirken, firma karakteristiklerinin de modele dâhil edilmesiyle sınıflandırmayı doğru tahmin etme oranı %87,4'e yükselmiştir. Bu aşamadan sonra, diğer bir adım olarak modele dâhil edilen firma karakteristiklerinin denetim firması tercihi üzerinde etkisinin olup olmadığını ve eğer etkisi varsa

bu etkinin yönünün belirlenmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda gerçekleştirilen testlere ilişkin sonuçlar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Model Değişkenlerine Ait Katsayıların Anlamlılığı

	Katsayı	Std.Sapma	p	Exp(B)
Şehir (SHR)	0,5232122	0,3673998	0,154	1,687439
Faaliyet süresi (FS)	-0,019775	0,0150577	0,189	0,9804185
Halka açılma süresi (HAS)	0,0740655	0,026057	0,004	1,076877
Halka açılma oranı ((HAO)	-0,025280	0,0106578	0,018	0,9750364
Holding bünyesinde olma (HBO)	0,5834803	0,4225007	0,167	1,792265
Personel sayısı (PS)	0,0000396	0,0000398	0,320	1,00004
Toplam varlıklar (TV)	1,007832	0,2603015	0,000	2,739656
Yönetim kurulundaki üye sayısı (YKUS)	0,3095465	0,1057583	0,003	1,362807
Yön. kur. bağımsız üye oranı (YKBUO)	0,2178965	1,838134	0,906	1,243458
Genel Müdür İkilemi (CEO)	-0,279509	0,3457136	0,419	0,7561564
Hisselerdeki yönetim kurulu payı (YKP)	0,1244913	0,0589494	0,035	1,132572
Hisselerdeki yabancı sahipliği (YSHP)	0,1034449	0,0588201	0,079	1,108995
Hisselerdeki kurumsal yat. payı (KYP)	0,1413591	0,0586455	0,016	1,151838

Tablo 8’den de görüldüğü üzere her bir açıklayıcı değişkenin p değerlerine bakıldığında %5 önem düzeyinde ($p < 0,05$) istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar veren değişkenler halka açılma süresi, halka açılma oranı, toplam varlıklar, yönetim kurulundaki üye sayısı, hisselerdeki yönetim kurulu payı ve hisselerdeki kurumsal yatırımcı payıdır. Bu değişkenlerin şirketin denetim firması seçiminde dört büyük denetim firmasını tercih edip etmesi üzerinde anlamlı bir etkisi vardır. Söz konusu değişkenlerin katsayıları incelendiğinde halka açılma oranı (-0,025280) hariç diğer değişkenlerin katsayılarının pozitif olması nedeniyle bu değişkenlerin artması durumunda dört büyük denetim firmasından birini tercih etme olasılığının arttığı, halka açılma oranı arttıkça ise dört büyükler dışındaki denetim firmalarına yönelimin arttığı görülmektedir. Katsayılar dikkate alındığında denetim firması seçimi üzerinde en fazla etkisi olan değişkenin şirket büyüklüğünü simgeleyen toplam varlıklar (1,007832) olduğu tespit edilmiştir.

Exp(B) bir diğer ifadeyle Odds oranları değeri bağımsız değişkenin bağımlı değişkene dahil olma olasılığını göstermektedir. Eğer bu değer “1” den küçük ise daha anlamlı yorum yapabilmek için söz konusu değer tersi alınır ve referans düzey ile indikatör düzeyinin yerleri değiştirilerek yorum yapılır (Akkuş ve Özkoç 2016, 76). Bu doğrultuda toplam varlıklar bir birim arttığında şirketin dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığı “2,73” kat artmaktadır. Toplam varlıkları büyük olan şirketlerin doğal olarak denetlenecek kalem ve tutarları da daha fazla olacağı için geniş ekiplerle çalışan dört büyük denetim firmasından birinin tercih edilme olasılığı artabilir. Yönetim kurulundaki üye sayısındaki bir birimlik artış ise dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığı “1,36” kat artmaktadır. Buna göre daha çok dört büyük denetim firması tarafından denetlenen büyük çapta olan işletmelerin yönetim kurullarında daha fazla üye sayısı olabileceği göz önünde bulundurulabilir. Sırasıyla kurumsal yatırımcı ve hisselerdeki yönetim kurulu payındaki bir birimlik artış dört büyük

denetim firması tarafından denetlenme olasılığı “1,15” ve “1,13” kat artmaktadır. Kurumsal yatırımcı payı ile hisselerdeki yönetim kurulu payı yine görece büyük çapta olan şirketlerde daha sık rastlanan bir durumdur. Bu durumun getirdiği ağır sorumluluğun etkisiyle şirketlerin daha detaylı ve geniş ölçüde çalışan dört büyük denetim firması tarafından denetlenme eğilimleri olabilmektedir. Son olarak halka açılma süresindeki bir birimlik artış dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığını “1,07” kat artırmaktadır. Halka uzun yıllar önce açılmaya başlayan köklü şirketlerin daha çok dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığının daha fazla olduğu belirtilebilir.

Ayrıca halka açılma oranının Odds oranı “1” den küçük olarak bulunmuş (0,9750) ve katsayısı da negatif olarak (-0,025280) belirlenmiştir. Bu durumda halka açılma oranındaki 1 birimlik artışın düşük bir oranda da olsa dört büyük denetim firması dışındaki denetim firmaları tarafından denetlenme olasılığını arttırmaktadır. Bu bulguya göre küçük ve orta çaptaki şirketlerin finansman ihtiyacının daha çok olması nedeniyle halka açılma oranları daha yüksek olduğu için bu tip şirketlerin dört büyük denetim firması dışındaki denetim firmaları tarafından denetlenmesi daha olasıdır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik sınırların ortadan kalkmasıyla birlikte finansal bilgi kullanıcılarının en doğru bilgiye ulaşabilmeleri açısından şirketlerin finansal tablolarının bağımsız denetimden geçmiş olması oldukça önemlidir. Özellikle son dönemde yapılan düzenlemelerle de bağımsız denetimin bağımsızlığını yitirmemesine yönelik yenilikler getirilmiştir. Denetçi seçimi ve denetçi rotasyonu da bu düzenlemelerin başında gelmektedir. En son yapılan düzenleme olan Türk Ticaret Kanunu, denetçi seçimi bakımından; şirket genel kurulu tarafından seçilme, yönetim kurulu tarafından seçilme ve seçimin yapılamaması durumunda ise mahkeme tarafından atanma olmak üzere üç ayrı yöntem belirlemiştir. Görüldüğü üzere denetçi seçiminde şirketin hür iradesi esastır. Mecbur kalınmadığı müddetçe şirketler denetim firmalarını kendileri seçmektedirler. Bu bakımdan bu çalışmada şirketlerin denetçi seçiminde etkisi olan karakteristik özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamında; BIST TUM endeksinde yer alan ve verilerini şeffaf bir şekilde kamuya ilan eden 366 adet şirketin karakteristik özelliklerinin denetim firması tercihi üzerinde etkisi olup olmadığı araştırılmıştır. Bu amaçla öncelikle her bir şirketin denetimini gerçekleştiren denetim firmaları tespit edilerek iki ayrı kategoriye ayrılmıştır. Sonrasında söz konusu şirketlerin gerek finansal gerekse de finansal nitelikli olmayan karakteristik özellikleri belirlenmiştir.

Yapılan ekonometrik analizler sonucunda elde edilen bulgular incelendiğinde şirketlerin dört büyük denetim firması tarafından denetlenmeyi tercih etmeleri üzerinde, firma karakteristiklerinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu karakteristik özellikler arasında yer alan “Halka açılma süresi”, “Halka açılma oranı”, “Toplam varlıklar”, “Yönetim kurulundaki üye sayısı”, “Hisselerdeki yönetim kurulu payı” ve

“Hisselerdeki kurumsal yatırımcı payı” değişkenlerinin istatistiki olarak anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür.

Büyük şirketlerin aktiflerinin de daha büyük olduğu ve bu aktiflerin şirket büyüklüğünün en önemli göstergesi olduğu kabul edilmektedir. Uluslararası piyasalarda faaliyet gösteren bu şirketlerin denetim raporlarının daha kaliteli ve uluslararası geçerliliği olacak şekilde hazırlanması da zorunluluk haline gelmiştir. Bu bakımdan toplam varlıkları daha büyük olan şirketlerin dört büyük denetim şirketi tarafından denetlenmeyi tercih etmesi beklenen bir durumdur. Çalışmada elde edilen bulgular da beklentiyi karşılayacak şekilde toplam varlıklardaki bir birimlik artışın dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığını “2,73” kat arttırdığını göstermektedir.

Yönetim kurulu kendisine yüklenen kontrol-gözetim görevini yerine getirirken, işlerin birkaç kişide toplanıp aksamasını ve onun etkin bir şekilde çalışmasını engellemeyecek kadar yeterli büyüklükte olmalıdır. Az sayıda kişiden oluşan yönetim kurullarında paydaşların çıkarlarının korunması konusunda problemler ortaya çıkabilmekte, şeffaflık ilkesine aykırı davranışlar gözlemlenebilmektedir. Yönetim kurulundaki üye sayısının artması şirketin hesap verilebilirlik gücünü arttırdığı gibi hem yönetim kurulunun hem de paydaşlarının çıkarlarının korunması açısından da oldukça önemlidir. Bu bağlamda paydaşlara daha güvenilir bilgi sunması açısından yöneticilerin dört büyük denetim firmasını tercih etmesi beklenmektedir. Bu çalışmalarda elde edilen bulgular da literatürü destekler niteliktedir. Yönetim kurulu üye sayısındaki bir birimlik artış dört büyük denetim firması tarafından denetlenme olasılığını “1,36” kat arttırmaktadır. Yönetim kurulu payının artmasının da aynı doğrultuda dört büyük denetim firmasını tercih etme üzerinde anlamlı ve pozitif yönlü bir etki yaratmaktadır.

Diğer taraftan şirkete sermayedar olan kurumsal yatırımcıların varlığı, şirketin hesap verilebilirlik, adillik, şeffaflık ve sorumluluk gibi kurumsal yönetim ilkelerine göre hareket etmesini gerektirmektedir. Bu ilkeler muhasebe işlemlerinin gerçekleştirilmesi esnasında da uygulanacağından; kurumsal yatırımcı oranının artmasının dört büyük denetim firmasının tercih edilmesi üzerinde pozitif yönlü bir etki yapması beklenmektedir. Literatürdeki beklentiyle aynı doğrultuda bu çalışmada da kurumsal yatırımcı payındaki bir birimlik artışın dört büyük denetim firmasının tercih edilme olasılığını “1,15” kat arttırdığı tespit edilmiştir.

Bir diğer önemli değişken de halka açılma süresidir. Halka açılma, şirketleri faaliyetlerinde daha kuralcı, yatırımcılarına karşı sorumluluklarının bilincinde olan daha güvenilir, belirli kanunlar çerçevesinde (SPK) davranmaya ve daha şeffaf olmaya yöneltmektedir. Bu nedenle halka açılma süresi ile halka açılma oranı birlikte değerlendirilmelidir. Bilindiği üzere şirketler, halka ilk açıldıklarında uzun yıllardır halka açık olan şirketler gibi piyasalarda etkin olamadığı gibi uluslararası düzeyde de yatırımları çekme konusunda daha zayıf kalmaktadır. Fakat zaman içerisinde şirketler uluslararası piyasalarda faaliyet göstermeleriyle birlikte hızlı bir şekilde büyüme eğilimi göstermekte ve bu şirketleri

denetleyecek denetim firmasının da bu doğrultuda büyük bir denetim ekibine sahip olması gerekmektedir. Bu nedenle halka açık olma süresi uzadıkça dört büyükler tarafından denetlenme olasılığının artacağı kabul edilmiş, elde edilen sonuçlarla da bu beklenti desteklenmiştir. Halka açılma oranı değişkeni ile dört büyük denetim firması tercihi arasında ise negatif yönlü bir ilişki beklenmektedir. Çünkü halka açılmanın ilk aşamalarında şirketin ihtiyaç duyduğu finansman sağlanabilmesi için şirketler daha büyük oranlarda halka açılmayı tercih ederlerken, büyümenin gerçekleşmesiyle birlikte finansal gelişimi sağlamış olan şirketler kontrol gücünün kaybedilmemesi adına halka açılma oranının daha az olmasını tercih etmektedirler. Çalışmanın bulgularına göre de halka açılma oranı arttıkça diğer bir ifadeyle daha küçük şirketlerin dört büyük denetim şirketi dışındaki denetim şirketlerini tercih ettikleri belirlenmiştir.

Çalışmada ayrıca grup şirketlerin denetim firmasını seçerken birbirinden etkilenip etkilenmediğini tespit edebilmek adına “holding bünyesinde olup olmama” durumu da çalışmada incelenmiş ancak pozitif yönde bir etkisi olmasına rağmen bunun istatistiki açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Bu sonuca göre grup şirketlerinin denetim firması seçerken birbirinden bağımsız hareket ettiğini ifade etmek mümkündür.

Bu çalışmayla elde edilen bulguların, gelecekte bir denetim firması tercihi tahmin modeli kurulması noktasında bir başka ifadeyle sisteme dâhil olacak yeni bir şirketin hangi denetim firmasını seçeceğini belirlenmesi noktasında literatüre katkı yapması beklenmektedir.

YAZARLARIN BEYANI

Bu çalışmada, Araştırma ve Yayın Etiğine uyulmuştur, çıkar çatışması bulunmamaktadır ve finansal destek alınmamıştır.

AUTHORS' DECLARATION

This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support.

KAYNAKÇA

- Ağca, A. ve Ş. Önder. 2016. “İşletmelerde Kar Yönetimi ve Kurumsal Yönetim Yapıları Arasındaki İlişki: BIST Üzerine Bir Uygulama”, Muhasebe ve Denetime Bakış, 2016, 53, 23-42.
- Akgül, A. ve O. Çevik. 2005. İstatistiksel Analiz Teknikleri, 2. Baskı, Emek Ofset, Ankara.
- Akkuş, Ö. ve H. Özkoç. 2016. Stata Uygulamaları ile Nitel Veri Analizi, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Alzoubi, E. ve S. Saleem. 2012. “Board Characteristics and Financial Reporting Quality Among Jordanian Listed Companies: Proposing Conceptual Framework”, Asian Journal of Finance & Accounting, 4(1), 245-258.
- Aygün, M. ve H.C. Sayın. 2016. “Kurumsal Yönetim ve Denetim Kalitesi: Borsa İstanbul Şirketleri Üzerine Bir İnceleme”, Finans, Politik & Ekonomik Yorumlar, 53(618), 51-58.
- Bayrakdaroğlu, A. ve Y. Tepeli. 2019. BIST Sürdürülebilirlik Endeksi Kapsamında Ekonometrik Bir Uygulama, Gündoğdu, A. (Ed.), Türkiye’de Sürdürülebilir Finans Uygulamaları içinde, Gazi Kitabevi: Ankara.
- Bekçi, İ. ve Y. Gör. 2015. “Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 7(1), 165-194.
- Berezneak, E. 2007. “Bankalarda Kurumsal Yönetim Çerçevesinde Sahiplik Yapısı ve Performans İlişkisi: Türkiye Uygulaması”, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Budak, H. ve S. Erpolat. 2012. “Kredi Riski Tahmininde Yapay Sinir Ağları ve Lojistik Regresyon Analizi Karşılaştırması”, AJIT-e: Online Academic Journal of Information Technology, 3(9), 23-30.
- Burton, J.C. ve W. Roberts. 1967. “A Study of Auditor Changes”, The Journal of Accountancy, 123(4), 31-36.
- Cameran, M., Prencipe, A. ve M. Trombetta. 2014. “Mandatory Audit Firm Rotation and Audit Quality: Evidence from the Italian Setting”, European Accounting Review, 25(1), 35-58.
- Carpenter, C.G. ve R.H. Strawser. 1971. “Displacement of Auditors When Clients Go Public” The Journal of Accountancy, 131(6), 55-58.
- Cengiz, S. ve Y. Gör. 2016. “Kurumsal Yönetim Uygulamaları ve Denetim Kalitesi Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Kurumsal Yönetim Endeksinde Bir Araştırma”, Mali Çözüm, 136, 61-84.
- Chow, C.W. ve S.J. Rice. 1982. “Qualified Audit Opinions and Auditor Switching”, The Accounting Review, 57(2), 326-335.

- Craswell, A.T. 1988. “The Association Between Qualified Opinions and auditor Switches”, *Accounting and Business Research*, 19(73), 23-31.
- Çokluk, Ö. 2010. “Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri”, *Educational Sciences: Theory & Practice*, 10(3), 1357-1407.
- Deangelo, L.E. 1981. “Auditor Independence, ‘Low-Balling’ and Disclosure Regulation”, *Journal of Accounting and Economics*, 3(2), 113-127.
- Dye, R.A. 1991. “Informationally Motivated Auditor Replacement”, *Journal of Accounting and Economics*, 14(4), 347-374.
- Harris, K. 2012. *Mandatory Audit Rotation: An International Investigation*, Dissertation Presented to the Academic Faculty of the C.T. Bauer College of Business University of Houston.
- Haskins, M.E. ve D.D Williams. 1990. “A Contingent Model of Intra Big Eight Auditor Changes”, *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 9(3), 55-74.
- Hudaib, M. ve T.E. Cooke. 2005. “The Impact of Managing Director Changes and Financial Distress on Audit Qualification and Auditor Switching”, *Journal of Business Finance & Accounting*, 32(9-10), 1703-1739.
- Karacaer, S. ve P. Özek, 2010. “Denetim Firmasının Büyüklüğü ve Kâr Yönetimi İlişkisi: İMKB Şirketleri Üzerinde Ampirik Bir Araştırma”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 48, 60-74.
- Karataş, M. 2014. “Şirket Denetçiliğinden Bağımsız Denetçiliğe”, *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 43, 123-140.
- Kocabıyık, T. 2006. *Portföy Oluşturmada Kurumsal Yatırımcı Yaklaşımı*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Kurt, O. 2015. *Bağımsız Denetim Firmalarının Organizasyonu ve Bir Uygulama*, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Lennox, C.S. 2000. “Do Companies Successfully Engage in Opinion-Shopping? Evidence from the U.K.”, *Journal of Accounting and Economics*, 29(3), 321-337.
- Lennox, C.S., Wu, X. ve T. Zhang. 2014. “Does Mandatory Rotation of Audit Partners Improve Audit Quality?”, *The Accounting Review*, 89(5), 1775-1803.
- Mackintosh, I. 2014. *The Importance and Challenges of Establishings Standards for Global Finance*, IASB at the Manchester Business School.

- Mohamed, D. M. ve M.H. Habib. 2013. “Auditor Independence, Audit Quality and the Mandatory Auditor Rotation in Egypt”, *Education, Business and Society: Contemporary Middle Eastern*, 6(2), 116-144.
- Ocak, M. (2016). “Kar Yönetimi, Bağımsız Denetim Görüşü ve Denetim Firması Değişimi Arasındaki İlişkiler: Borsa İstanbul İmalat Sektörüne Yönelik Bir Araştırma”, *Business and Economics Research Journal*, 7(3), 89-110.
- Özdemir, F.S. 2011. *Finansal Raporlama Sistemlerinin Bilginin İhtiyaca Uygunluğu Açısından Değerlendirilmesi: İMKB Şirketlerinde Finansal Başarısızlık Tahminleri Yönüyle Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Salleh, K. ve H. Jasmani. 2014. “Audit Rotation and Audit Report: Empirical Evidence From Malaysian PLCS over the Period of Ten Years”, *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 145, 40-50.
- Sayar, A.R.Z. ve M. Karataş. 2017. “Muhasebe Denetimi Alanında Yaşanan Son Gelişmeler ile Muhasebe Mesleğinde Yeni Trendler”, *Mali Çözüm*, 139, 13-28.
- Schwartz, K.B. ve K. Menon. 1985. “Auditor Swithes by Failing Firms”, *The Accounting Review*, 60(2), 248-261.
- Şavlı, T. 2016. “Türkiye’de Bağımsız Denetimde Rotasyon: Düzenlemeler, Uygulamalar ve Öneriler”, *Mali Çözüm*, 134, 37-57.
- Tatlıdil, H. 2002. *Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz*, Akademi Matbaası: Ankara.
- Teoh, S. H. 1992. “Auditor Independence, Dismissal Threats and the Market Reaction to Auditor Switches”, *Journal of Accounting Research*, 30(1), 1-23.
- Terzi, S., Kıymetli Şen, İ. ve B. Solak. 2014. “Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Denetim Kalitesine Etkisi: Borsa İstanbul’da Ampirik Bir Araştırma”, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 10(23), 191-206.
- Tuan, K. 2015. “Bağımsız Denetçi Seçiminin Belirleyicileri: Borsa İstanbul’da Bir Araştırma”, *Mali Çözüm*, 132, 33-47.
- Warren, C.S. 1980. “Uniformity of Auditing Standars: A Replication”, *Journal of Accounting Research*, 18(1), 312-324.
- Willenborg, M. 1999. “Empirical Analysis of the Economic Demand for Auditing in the Initial Public Offerings Market”, *Journal of Accounting Research*, 37(1), 225-239.
- Williams, D.D. 1988, “The Potential Determinants of Auditor Change”, *Journal of Business Finance & Accounting*, 5(2), 243-261.

- Wines, G. 1994. “Auditor Independence, Audit Qualifications and the Provision of Non-Audit Services: A Note”, *Accounting and Finance*, 34(1), 75-86.
- Woo, E.S. ve H.C. Koh. 2001. “Factors Associated with Auditor Changes: A Singapore Study”, *Accounting and Business Research*, 31(2), 133-144.
- Yaşar, A. 2015. “Olumsuz Denetim Görüşü ve Bağımsız Denetçi Değişikliği Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Sanayi Şirketleri Üzerine Bir Uygulama”, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 65, 81-96.
- Yazar, B.B., Güneş, R. ve Y.C. Çukacı. 2018. “Alınan Bağımsız Denetim Hizmetinin Kalite Kontrol Sistemi Bağlamında Değerlendirilmesi: BİST 100 Örneği”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 23(3), 1071-1083.
- Yerdelen Kaygın, C., Tazegül, A. ve H. Yazarkan. 2016. “İşletmelerin Finansal Başarılı ve Başarısız Olma Durumlarının Veri Madenciliği ve Lojistik Regresyon Analizi İle Tahmin Edilebilirliği”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 16(1), 147-159.
- Yıldız, Ş., Tuna, G. ve V.E. Tuna. 2016. “Kurumsal Sosyal Sorumluluk Kapsamında Çevre Açıklamaları İle Firma Özellikleri Arasındaki İlişki: Kimya, Petrol, Kauçuk ve Plastik Ürünler Sektöründe Bir Uygulama”, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 255-276.